

Agricultural Policies in OECD Countries: Monitoring and Evaluation 2005

Summary in Finnish

OECD-maiden maatalouspolitiikka: valvonta ja arviointi 2005

Yhteenveto suomeksi

YHTEENVETO

Tuottajatukien taso on muuttunut vain hieman OECD-alueella 1990-luvun lopulla. Vuosina 1986-88 se oli 37 % maatalan tuloista, ja vuosiin 2002-04 mennessä se on pudonnut 30 %:iin, mutta tämä tukitaso saavutettiin ensimmäisen kerran seitsemän vuotta sitten vuosina 1995-97. Tukitason vuosittaiset vaihtelut heijastavat pääasiassa poliittisia toimenpiteitä, jotka rajoittavat kansainvälisen myyntihintakehityksen siirtämistä kotimaan markkinoille. Poliittinen reformi on keskittynyt muuttamaan tapaa, jolla tukia järjestetään tuottajille: siirrytään pois tuotantoon sidotuista toimista. Vaikka muutos voi hyvinkin jatkua yli tulevien vuosien, useimmissa maissa tuotantoon sidotut toimet hallitsevat silti tuottajatukia kannustaen työtuloksiin, vääristäen kauppaa ja vaikuttaen maatalouden raaka-aineiden matalampiin maailmanhintoihin. Lisäksi joihinkin tuotesektoreihin eivät reformit ole tähän päivään mennessä vaikuttaneet, ja siihen vajavaisuuteen on vahva tarve tarttua. Huolimatta siitä, että siirrytään pois tuotantoon sidotusta tuesta, selkeästi määriteltyihin tavoitteisiin ja edunsaajiin kohdistettuun politiikkaan tarvitaan vain hyvin vaatimaton liike. Lisäponnistelujen avulla voitaisiin varmistua, että politiikat toimivat selkeämmin ja ovat erityisiin lopputuloksiin räätälöityjä sekä joustavia vatsatessaan muuttuviin prioriteetteihin.

OECD-alueen maataloudelle on yhä tunnusomaista korkeat tukitasot ja suuret maiden väliset erot.

Vuonna 2004 tuottajien tuen arvon koko OECD-alueella on arvioitu olevan 279 miljardia dollaria eli 226 miljardia euroa. Kuten prosentuaalisella PSE:llä on mitattu, tuki oli 30 % maatalon tuloista, eli saman verran kuin vuonna 2003. Sisältäen tuen maatalouden yleisiin palveluihin kuten tutkimukseen, infrastruktuuriin, tarkkailuun sekä markkinointiin ja promootioon, maataloussektorin kokonaistuki oli sama kuin OECD:n 1,2 %:n bruttokansantuote vuonna 2004.

OECD:n sisällä tuottajien tuki vuosina 2002-04 oli alle 5 % maatalon tuloista Australiassa ja Uudessa-Seelannissa. Kanadassa, Meksikossa ja Yhdysvalloissa se oli keskimäärin 20 %, ja Turkissa 25 %. Euroopan Unionin (EU)¹ tukitaso oli 34 % eli yli OECD:n keskimääräisen 30 %:n. Japanissa ja Koreassa tuottajien tuki oli keskimäärin noin 60 %, ja Islannissa, Norjassa ja Sveitsissä suunnilleen 70 %.

Vuosista 1986-88 lähtien tuottajien tukitaso on monissa maissa pudonnut, pysyen kuitenkin vakiona Norjassa ja nousten Turkissa. Suurin lasku tuottajien tukitasossa on koettu Kanadassa, ja muita huomattavia laskuja Meksikossa (vuosista 1991-93 lähtien) ja Uudessa-Seelannissa. Korkean tuen maiden joukossa suurin vähennys on ilmennyt Sveitsissä. OECD:n maatalouden kokonaistuki on pudonnut 2,3 %:sta 1,2 %:iin bruttokansantuotteesta vuosien 1986-88 ja 2002-04 välillä. Kaikissa OECD-maissa suuntaus on sama, paitsi Turkissa, jossa maatalouden kokonaistuen osuus BKT:sta nousi heijastaen muun muassa BKT:n tasoa ja kasvua.

On ponnisteltu enemmän, jotta voitaisiin muuttaa tapa jolla tukia järjestetään tuottajille, mutta joillakin sektoreilla uudistuksia on ilmennyt vain vähän.

Useimpien tuotannon ja kaupan vääristämien tukimuotojen – niiden jotka ovat sidottuja panokseen ja tulokseen -- osuus on laskenut vuosina 1986-88 olleesta 91 %:n tuottajien tuesta vuosina 2002-04 olleeseen 74 %:iin. Tulokseen sidotun tuen laskemisen voi huomata myös tuottaja- ja rajahintojen välisen kuilun kapenemisessa. Vuosina 1986-88 keskimääräinen tuottajahinta OECD:ssä oli 60 % korkeampi kuin rajahinta, mutta vuosiin 2002-04 mennessä kuilu oli kaventunut 30 %:iin. Kuilun suurimmat kavennukset ovat ilmenneet Sveitsissä, EU:ssa ja Norjassa – maissa joissa tukitaso on OECD:n keskiarvoa korkeampi. Kuilu kapeni kuitenkin eniten ennen 1990-luvun loppua. Tällaisten tukimuotojen vähennysten rinnalla on ollut alueeseen, eläinten määrään tai historiallisiin oikeuksiin perustuneet, maatalon tulojen vaikutusta rajanneet korotukset maksuissa, joista joissakin oli myöntövyys ehdot.

1. Vuodesta 2004 lähtien on laskettu tukiarvioita EU:n 25 jäsenvaltiolle. Kuusi OECD:een kuulumatonta EU-jäsenmaata (Kypros, Viro, Latvia, Liettua, Malta ja Slovenia) sisältyvät EU25-tukiarvioihin, mutta eivät OECD:n kokonaisarviointiin.

Vuosien 1986-88 ja 2002-04 välillä raaka-aineiden väliset tukitasojen erot ovat pienentyneet kaikissa maissa. Vähiten ne ovat laskeneet EU:ssa, Japanissa ja Koreassa, ja eniten Kanadassa ja Sveitsissä. Suurimmat tason vähennykset sekä tuen rakenteen parannukset ovat ilmenneet lampaanliha- ja viljasektorilla (riisi poislukien). Sokeri, riisi ja maito pysyttelevät parhaiten tuettuina raaka-aineina.

EU:n laajentuminen oli merkittävä prosessi niin uusille kuin vanhoille jäsenvaltioille.

Toukokuun 1. päivänä vuonna 2004 EU:iin liittyi kymmenen uutta jäsenvaltiota, joista 4 kuuluu OECD-maihin: Tsekin tasavalta, Unkari, Puola ja Slovakian tasavalta. Liittymistä valmistelevien sopimusten tuloksena EU25-maiden väliset kauppavirrat olivat jo lisääntyneet, ja niiden oletetaan lisääntyvän myös liittymisen jälkeen. Vain viljasektorilla on kymmenelle uudelle jäsenmaalle merkittäviä EU25:n ulkopuolisia tuontilähteitä. Näille uusille EU-jäsenmaille oli liittymisprosessista tuloksena sekä maatalouden tuottajien että yleisten palvelujen tukitasojen progressiivista kasvua. Vaikka tuottajien tukitasot nousevat, uusien jäsenvaltioiden tukitaso pysyy matalammalla kuin EU15:ssa. Siitä on seurauksena, että laajentumisen on arvioitu vähentäneen tuottajien tukea EU:ssa yhdellä prosenttiyksiköllä.

On tehty päätöksiä siitä, miten toteuttaa EU:n kertamaksusuunnitelmat.

Osana vuoden 2003 CAP (Common Agricultural Policy) -reformia suurin osa EU15-maista päätti ryhtyä toteuttamaan kertamaksusuunnitelmia vuonna 2005, ja loput (Suomi, Ranska, Kreikka, Alankomaat ja Espanja) vuonna 2006. Saksa, Irlanti, Italia, Luxemburg ja Yhdistynyt kuningaskunta valitsivat kertamaksusuunnitelmien erottavien ehtojen käyttämisen maksimoinnin, kun taas Ranska valitsi minimoinnin. Suurin osa maista perustaa kertamaksun maatilatason historiallisiin oikeuksiin, ja Tanska, Suomi, Saksa, Luxemburg, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta käyttävät maatilatason historiallisten ja alueellisten maksujen yhdistelmiä. Maltaa ja Sloveniaa lukuunottamatta uudet jäsenvaltiot toteuttivat vuonna 2004 alueelliset kertamaksusuunnitelmat (single area payment schemes, SAPS) ja maksavat kaikesta maatalousmaasta kiinteää hintaa (kaikissa kahdeksassa maassa keskimäärin 48 euroa per hehtaari) jokaisen kymmenen maan suorittaessa "täydennysmaksuja". Ne myötävaikuttivat maataloustulojen kasvuun kaikissa uusissa jäsenvaltioissa Kyprosta, Maltaa ja Sloveniaa lukuunottamatta. SAPS-siirtymävaiheen jälkeen uudet jäsenvaltiot toteuttavat alueelliseen malliin perustuvat kertamaksusuunnitelmat.

Muita merkittäviä tukiohjelmien kehityksiä ilmeni vuonna 2004.

Yhdysvalloissa matalampi viljan hinta johti markkinointilainan ja suhdannepoliittisten maksuohjelmien mahdollistaman tuen huomattavaan kasvuun. EU päätti, että raaka-aineeseen sidotut maksut oliiviöljylle, humalalle, puuvillalle ja tupakalle voisi asteittain sisällyttää kertamaksusuunnitelmiin vuodesta 2006 lähtien (humalalla

vuodesta 2005). Kanadalainen maataloustukien tulojen vakauttamisohjelma (Canadian Agricultural Income Stabilisation) korvasi useita toimeentulotukijärjestelyitä, ja vakuutusohjelmat laajenivat Ranskassa, Italiassa, Koreassa ja Espanjassa. Muutama maa vähensi verotusta tai tarjosi tuotantotukia korkeiden polttoainehintojen kompensoimiseksi. Monissa maissa järjestettiin myös hätäapumaksuja sään aiheuttamien tuhojen varalta.

Sveitsiläisen AP 2004-07 -ohjelman tärkeä osatekijä on maitotuotteiden kiintiön asteittainen muutos. Yhdysvallat julisti tupakkakiintiön muutoksen vuodesta 2005 lähtien korvaten sen kymmenvuotisella yritystomaksujen kiintiöllä. Japanin riisintuotannon mukautusjärjestelmään esitettiin laajempaa joustavuutta, joten hallituksen ostot päätetään nyt tarjousten perusteella ennemmin kuin asetettujen hintojen perusteella. Norja on nostanut yksityisiä kauppamahdollisuuksia maitokiintiöillä.

Maatalous- ja ympäristöpolitiikka sekä ruoan turvallisuutta käsittelevä politiikka jatkavat kehittymistä.

Australia, Kanada, Meksiko ja Yhdysvallat esittelivät toimia, joilla parantaa vedenjakelua ja/tai -käyttöä. Norja perusti puitteet maatalous- ja ympäristömaksujen parempaan koordinointiin ja kohdistamiseen. Ympäristöavustuksien sopimusehdot tulivat EU:ssa pakollisiksi ja ne esiteltiin Japanissa. Tanska ja Norja nostivat maataloussaasteiden verotusta. Useat maat toteuttivat jäljitettävyysohjelmia, myös geneettisesti muunnelluille organismeille (GMO), tai järjestivät ruokasäädökset ja -hallinnon uudelleen.

Kauppasopimukset ja maailmankauppajärjestön, WTO:n, maatalouteen liittyvät keskustelupaneelien kiistat vaikuttavat uudistusprosessiin.

Vuonna 2004 lähes kaikki OECD-maat olivat osallisia kahdenvälisen tai alueellisten kauppasopimusten joko solmimisen tai aloittamisen toteutuksessa. Vaikka ne yleensä sisältävät maatalouteen liittyvän osion, arat tuotteet ovat usein vapaita liberalisoinnin sitoumuksista. Syyskuun 2003 keskeytymisen jälkeen DDA (Doha Development Agenda) -kauppaneuvottelukierros virisi uudelleen vuonna 2004. Maatalouden raamien asettamisessa saatiin aikaan edistystä, mutta monet tärkeistä yksityiskohdista vaativat silti vielä neuvottelua. Kun kahdenväliset ja alueelliset sopimukset voivat antaa sysäyksen poliittisiin järjestelyihin, monenvälisellä tasolla tarvitaan edistystä tuomaan uutta voimaa maatalouspolitiikan uudistusprosessiin.

Osaksi DDA:n lykkääntymisen tuloksena maatalouteen liittyvien maailmankauppajärjestön paneelikeskusteluiden määrä on kasvanut. Kun sekä OECD-maat että sen ulkopuoliset maat ovat olleet kantajia, OECD-maat ovat lähes joka kerta olleet vastaajia. Paneeleissa on käsitelty laaja-alaista kysymysvalikoimaa, kuten kotimaiset maksut, vientituet, markkinoillepääsyjärjestelyt, valtion kaupparyitykset ja

kasvinsuojeluvaatimukset. Paneelipäätösten tuloksilla on tärkeitä seurauksia sekä sisäpolitiikan reformiin että monenkeskisiin sitoumuksiin liittyviin ajankohtaisiin neuvotteluihin.

© OECD 2005

Tämä yhteenveto ei ole virallinen OECD-käännös.

Tämän yhteenvedon kopioiminen on sallittua sillä edellytyksellä, että OECD:n tekijänoikeudet ja alkuperäisen julkaisun nimi mainitaan.

Monikieliset yhteenvedot ovat käännettyjä otteita OECD:n julkaisuista, jotka on julkaistu alunperin englanniksi ja ranskaksi.

Julkaisu on saatavilla maksutta OECD:n verkkokirjastossa osoitteessa www.oecd.org/bookshop/

Lisätietoja antaa: OECD Rights and Translation unit,
Public Affairs and Communications Directorate.

rights@oecd.org

Faksi: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Vieraile osaston verkkosivuilla osoitteessa www.oecd.org/rights/

